

Szakmai beszámoló

Pályázati azonosító: 204108/01367

A református emlékezet helyei címmel rendezett interdiszciplináris konferenciát Sárospatakon, 2017. április 21-22-én a Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményei. A konferencia két napja alatt összesen tizenöt előadás hangzott el. Az előadások tematikus egységekben, hármásával kerültek megtartásra. Minden előadásra a szokásostól több idő, huszonöt perc jutott, s három összetartozó előadás után negyvenöt perc vita következett. Az előadásokra jutó hosszabb idő, és a szokásosnál lényegesen több lehetőség a vitára megtermékenyítőleg hatott a diskurzusra.

A nyitó előadásban Ö. Kovács József (DSc, egyetemi tanár (PPKE), megyei főigazgató-helyettes, Magyar Nemzeti Levéltár) az emlékezet, történelem, társadalmi identitás összefüggéseit vizsgálta saját kutatási alapján, a kommunista diktatúra emlékezetpolitikájának összefüggésében, különös tekintettel a kollektivizálás és a paraszti kultúra felszámolásának következményeire. Ehhez kapcsolódott a blokk második előadása. Dienes Dénes (Dr Habil, egyetemi tanár, igazgató, Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményei, Sárospatak) a református egyház lokális közösségeinek viszonyai között vizsgálta a reformáció emlékezetének építésének lehetőségeit, abból a helyzetből, vagyis az emlékezetvesztés szituációjából kiindulva, melyet Ö. Kovács József felvázolt. A blokk záró előadásában Balogh Judit (PhD habil. történész, egyetemi docens, Eszterházy Károly Egyetem, Történelemtudományi Intézet, Eger) „Kilúgozott emlékezet: reformáció a Székelyföldön” című előadásában az előző két előadásban felvetett problémát a székely elit emlékezetépítésének összefüggésében vizsgálta.

A második blokk előadói az emlékezetpolitika különböző dimenzióit vizsgálták. B. Kovács István (PhD, régész-muzeológus, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Tudományos Gyűjteményeinek megbízott igazgatója) a reformáció 400. évfordulójának ünneplését, az ünnep helyi politikai diskurzuskba ágyazott előkészítését vizsgálta Rimaszombatban. Szatmári Judit (PhD, levéltáros, Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday Gyűjteménye, Budapest) az 1791-es Budai zsinat határozatainak politikai vonatkozásait vizsgálta, míg Földváryné Dr. Kiss Réka (PhD, elnök, Nemzeti Emlékezet Bizottsága, Budapest) a református egyház jelenlegi emlékezetépítési stratégiáit elemezte.

A Kiss Réka által kezdett tematikát folytatta a következő blokk. Búza Zsolt (PhD hallgató, református lelkész, Rozsnyó) a szlovákiai, míg Fodor Gusztáv (református lelkész, PhD hallgató, Tiszaszentimre) a kárpátaljai reformátusság emlékezetépítő stratégiáit mutatta be. Végül Gér András László (PhD hallgató, vallástörténész, Zsinati Tanácsos, Magyarországi Református Egyház Zsinata) a Magyarországi Református Egyház zsinati tanácsosaként az egyház hivatalos emlékezetpolitikájának kérdéseiről beszélt.

A konferencia első napjának záró eseménye „Esti kérdések” címmel az egyháztörténet-írás kérdéseit, lehetőségeit és különböző dimenziókból megfogalmazott feladatait tárgyaló kerekasztalbeszélgetés volt. (A beszélgetést Balogh Judit moderálta). A résztvevők több ponton rávilágított a református közösségek emlékezetépítésével kapcsolatos problémákra, s a beszélgetés során több javaslat is született ezek megoldására.

A második nap előadásai az emlékezetépítés konkrét példáit elemezték egy-egy esettanulmányon keresztül. Csorba Dávid (PhD, főiskolai docens, SRTA, Sárospatak) a magyarországi gályarabok emlékezetének hiányosságait mutatta be új levéltári forrásokon keresztül. Hájas István (a Kárpátaljai Református Egyházkerület Levéltára és Múzeuma igazgatója) A Kárpátaljai Református Egyház lelkészeinek a szovjet diktatúra időszakában elszenvedett megpróbáltatásait, a történetek feltárásának forrásproblémáit, s ezen keresztül a kommunikatív és a történeti emlékezet viszonyának kérdését vizsgálta. Végül Erdős Kristóf (PhD hallgató, kutató, Nemzeti Emlékezet Bizottság) az 1957-ben kivégzett mártír református lelkész, Gulyás Lajos emlékezetének építését mutatta be és elemezte. A konferencia utolsó blokkjában Balogh Balázs (PhD, igazgató, MTA BTK Néprajztudományi Intézet) az amerikai magyar reformátusság intézményi hálózatát és az intézményekhez kapcsolódó kulturális emlékezetet vizsgálta. A záró előadásban Tóth Sára (PhD, egyetemi docens, Károli Gáspár Református Egyetem, BTK, Anglisztika Intézet) az emlékezetépítés teológiai és irodalmi dimenzióinak kapcsolatát kereste.

Konferenciánk az első olyan tudományos tanácskozás volt, mely a református felekezeti közösség emlékezetkultúráját első sorban az emlékezetépítés, emlékezetpolitika összefüggéseiben vizsgálta. Az első nap elméleti előadásai rávilágítottak az emlékezetépítés közösségépítésben – különös tekintettel a református közösségek építésében, kivált a határon túli területeken – játszott szerepére, és azokra a társadalomtörténeti problémákra, melyek jelenleg e szerep megvalósítását hátráltatják. A második nap esettanulmányai, úgy is, mint a gyakorlat kritikái és úgy is, mint jó gyakorlatok, olyan lehetőségeket mutattak fel, melyek e nehézségek megoldásában nyújthatnak – feltéve, hogy szélesebb körben ismertté válnak – segítséget. A konferencia sikerességét jelzi, hogy a felvetett problémák további elemzésére és megoldására a résztvevők, illetve a mögöttük álló intézmények, közösségek és szakmai szervezetek a jövőben közösen keresik a lehetőséget. Ennek a folyamatnak a támogatását szem előtt tartva a konferencia előadásait 2018-ban tanulmánykötetben is publikáljuk.

A konferenciáról készült ismertetőt közzétette a honlapján, mely megtalálható a következő hivatkozás alatt: www.patakcollege/konferenciak

A szakmai beszámolót feltöltöttük a Hungarica Közgyűjteményei Portálra. Az igazolás a feltöltés tényéről mellékelve.

